# YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO

28 päivänä maaliskuuta 1995 *

Asiassa C-346/93,

jonka Court of Appeal on saattanut tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27 päivänä syyskuuta 1968 tehdyn yleissopimuksen yhteisöjen tuomioistuimen tulkinnasta 3 päivänä kesäkuuta 1971 tehdyn pöytäkirjan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa riita-asiassa

**Kleinwort Benson Ltd**

ja

**City of Glasgow District Council**

ennakkoratkaisun edellä mainitun 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972 L 299, s. 32) 5 artiklan 1 ja 3 kohdan tulkinnasta, sellaisena kuin sopimus on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä 9.10.1978 tehdyllä sopimuksella (EYVL L 304, s. 1, ja — muutettuna — s. 77),

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat F. A. Schockweiler (esittelevä tuomari), P. J. G. Kapteyn ja C. Gulmann, tuomarit G. F. Mancini, C. N. Kakouris, J. C. Moitinho de Almeida, J. L. Murray, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet ja G. Hirsch,

julkisasiamies: G. Tesauro,
kirjaaja: H. von Holstein, apulaiskirjaaja,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

— Kleinwort Benson Ltd:n puolesta R. Baggallayn ja K. Andersonin, solicitors, valtuuttamana T. Beazley, barrister,

— City of Glasgow District Councilin puolesta Lewis Silkinin, solicitors, valtuuttamana M. Burton, QC, ja J. Tecks, barrister,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus asiamiehenään J. D. Colahan, Treasury Solicitor's Department, avustajanaan D. Lloyd Jones, barrister,

— Saksan hallitus, asiamiehenään oikeusministeriön ministerineuvos C. Böhmer,

— Espanjan hallitus, asiamiehinään yhteisön oikeutta ja toimielimiä koskevan koordinaatioyksikön pääjohtaja A. J. Navarro González sekä yhteisöoikeudellisia oikeudenkäyntejä käsittelevän osaston valtionasiamies G. Calvo Díaz,

— Ranskan hallitus, asiamiehenään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaispäällikkö C. de Salins,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen osaston virkamiehet N. Khan ja X. Lewis,

ottaen huomioon käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan suulliset huomautukset, joita ovat esittäneet Kleinwort Benson Ltd:n puolesta T. Beazley, City of Glasgow District Councilin puolesta M. Burton ja J. Tecks, Yhdistyneen kuningaskunnan hallituksen puolesta S. Braviner, Treasury Solicitor's Department, D. Lloyd Jonesin avustamana, Espanjan hallituksen puolesta G. Calvo Díaz sekä Euroopan yhteisöjen komission puolesta N. Khan ja X. Lewis 22.11.1994 pidetyssä suullisessa käsittelyssä,

kuultuaan julkisasiamiehen 31.1.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

**tuomion**

1 Court of Appeal on esittänyt 18.5.1993 tehdyllä päätöksellään, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 6.7.1993, yleissopimuksen yhteisöjen tuomioistuimen tulkinnasta 3.6.1971 tehdyn pöytäkirjan mukaisesti ennakkoratkaisukysymyksen, joka koskee tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn yleissopimuksen (EYVL 1972 L 299, s. 32) 5 artiklan 1 ja 3 kohdan tulkintaa, sellaisena kuin sopimus on muutettuna Tanskan kuningaskunnan, Irlannin, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan liittymisestä 9.10.1978 tehdyllä sopimuksella (EYVL L 304, s. 1, ja — muutettuna — s. 77, jäljempänä yleissopimus).

2 Tämä kysymys on tullut esille riita-asiassa Kleinwort Benson Ltd (jäljempänä Kleinwort), Englannissa sijaitseva pankki, vastaan City of Glasgow District Council (jäljempänä Council), Glasgown (Skotlanti) kaupungin paikallishallintoyksikkö, joka koskee toimivaltaisen tuomioistuimen määrittämistä sellaisen kanteen tutkimista varten, jossa vaaditaan mitättömäksi julistettujen sopimusten täytäntöönpanon yhteydessä suoritettujen rahasummien palauttamista.

3 Asiakirjavihkosta ilmenee, että 7.9.1982 alkaen Kleinwort ja Council olivat tehneet seitsemän koronvaihtosopimusta, joiden täytäntöönpanon yhteydessä Kleinwort oli 9.3.1983—10.9.1987 maksanut Councilille yhteensä 807 230,31 puntaa.

4 House of Lords on katsonut eräässä 24.1.1991 antamassaan periaatetuomiossa, ettei Councilin tyyppisillä paikallisilla viranomaisilla ollut toimivaltaa tehdä tällaisia sopimuksia, minkä seurauksena tehdyt sopimukset olivat alusta alkaen mitättömiä yhden osapuolen kelpoisuuden puuttuessa.

5 Kleinwort on 6.9.1991 esittänyt Councilia vastaan Englannissa High Court of Justicessa (Queen's Bench Division, Commercial Court) perusteettomaan etuun perustuvan vaatimuksen osapuolten välisten sopimusten täytäntöönpanon yhteydessä maksamiensa summien palauttamiseksi.

6 Council on kiistänyt englantilaisten tuomioistuinten toimivallan ratkaista Kleinwortin vaatimus, koska Councilin mielestä palauttamisvaatimus pitää saattaa vastaajan Skotlannissa olevan kotipaikan tuomioistuinten tutkittavaksi.

7 Sitä vastoin High Courtin käsittelyssä Kleinwort on vaatinut Councilin saattamista joko sopimusperusteiseen vastuuseen tai sopimukseen perustumattomaan vahingonkorvausvastuuseen, ja tämän takia se väittää englantilaisten tuomioistuinten

olevan toimivaltaisia vuonna 1982 annetun Civil Jurisdiction and Judgments Actin (vuonna 1982 annettu laki toimivallasta ja tuomioista yksityisoikeudellisissa asioissa, jäljempänä vuonna 1982 annettu laki) 4 liitteen 5 pykälän 1 momentin tai 5 pykälän 3 momentin perusteella.

8 Vuonna 1982 annettu laki, jonka pääasiallisena tarkoituksena on yleissopimuksen voimaansaattaminen Isossa-Britanniassa, sisältää lisäksi mainitun valtion eri alueiden (Englanti, Wales, Skotlanti, Pohjois-Irlanti) siviilituomioistuinten toimivallan jaon.

9 Tältä osin vuonna 1982 annetun lain liite 4 sisältää tiettyjä yleissopimukseen tukeutuvia säännöksiä. Siten tämän lain 2 pykälässä on säädetty periaate vastaajan kotipaikan tuomioistuinten toimivallasta, kun taas 5 pykälän 1 ja 3 momentin mukaan erityinen toimivalta sopimukseen perustuvissa asioissa kuuluu sen paikkakunnan tuomioistuimelle, missä vaatimuksen perusteena oleva velvoite on täytetty tai missä se on täytettävä, ja sopimukseen perustumattoman vahingonkorvausvastuun alalla sen paikkakunnan tuomioistuimelle, missä vahinko sattui, tai silloin kun on kysymys potentiaalisesta vahingosta, sen paikkakunnan tuomioistuimelle, missä vahinko saattaa sattua.

10 Vuonna 1982 annetun lain 16 pykälän 3 momentin a alakohdan mukaan liitteen 4 sisältämien säännösten merkitystä tai vaikutusta määritettäessä tuomioistuimen esittämiin vuonna 1968 tehdyn yleissopimuksen II osaa koskeviin asian kannalta merkityksellisiin periatteisiin sekä saman osan merkitystä tai vaikutusta koskeviin merkityksellisiin tuomioihin.

11 Vuonna 1982 annetun lain 47 pykälän 1 ja 3 momentissa on säädetty mahdollisuudesta tehdä muutoksia erityisesti liitteeseen 4 "ottaen huomioon Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen esittämät vuonna 1968 tehdyn yleissopimuksen II osaa koskevat periaatteet tai yhteisöjen tuomioistuimen saman osan merkitystä tai vaikutusta koskevat tuomiot"; mukaan lukien sellaiset "muutokset, joiden tarkoituksena on saada aikaan eroavuuksia liitteen 4 säännösten (...) ja vuonna 1968 tehdyn yleissopimuksen II osan vastaavien säännösten välillä".

12 Sen jälkeen kun High Court oli 27.2.1992 tehnyt päätöksen, jonka mukaan sillä ei ollut toimivaltaa tutkia asiaa, Kleinwort haki 26.3.1992 Court of Appealilta muutosta tähän päätökseen.

13 Koska Court of Appeal on katsonut, että riita-asian ratkaisu riippuu vuonna 1982 annetun lain 4 liitteen 5 pykälän 1 ja 3 momentin soveltamisalaa koskevasta päätöksestä sekä näiden kahden säännöksen välisestä suhteesta, ja näiden säännösten sanamuoto on olennaisilta osin sama kuin yleissopimuksen 5 artiklan 1 ja 3 kohdan sanamuoto, eikä yhteisöjen tuomioistuin ole vielä ratkaissut viimeksi mainittujen säännösten tulkintakysymystä, Court of Appeal on edellä mainitun 3.6.1971 tehdyn pöytäkirjan 3 artiklan mukaisesti 18.5.1993 tehdyllä päätöksellä lykännyt asian ratkaisun, kunnes yhteisöjen tuomioistuin on antanut vastauksensa seuraavaan ennakkoratkaisukysymykseen:

"Silloin, kun vastaajaa vastaan on nostettu kanne sellaisen rahasumman palauttamiseksi, jonka kantaja on suorittanut osapuolten kelpoisuuden puuttumisen vuoksi mitättömän sopimuksen perusteella,

a) onko kysymyksessä vastaajan saattaminen 'sopimusperusteiseen vastuuseen' tuomioistuimen toimivallasta ja tuomioiden täytäntöönpanosta yksityisoikeuden alalla 27.9.1968 tehdyn Brysselin yleissopimuksen (ja sen myöhempien muutosten) 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetussa merkityksessä?

vai

b) onko kysymys vastaajan saattamisesta 'sopimukseen perustumattomaan vahingonkorvausvastuuseen' tämän yleissopimuksen 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitetussa merkityksessä?"

## Tuomioistuimen toimivalta

14 On selvää, että yhteisöjen tuomioistuimelta pyydetyn yleissopimuksen asianomaisia säännöksiä koskevan tulkintaratkaisun tarkoituksena on antaa ennakkoratkaisukysymykset esittäneelle tuomioistuimelle mahdollisuus ratkaista kysymys sen oman sopimusvaltion kansallisen oikeuden eikä kyseisen yleissopimuksen soveltamisesta.

15 Tässä yhteydessä herää kysymys yhteisöjen tuomioistuimen toimivallasta ratkaista Court of Appealin esittämä ennakkoratkaisukysymys.

16 On syytä korostaa, että pääasiaan sovellettavassa kansallisessa laissa on tyydytty käyttämään yleissopimusta mallina ja toistettu sen sisältämät säännökset osittain, ilman että yhteisön oikeuteen olisi suoraan ja ehdottomasti viitattu ja siten saatettu se voimaan sisäisessä oikeusjärjestyksessä.

17 Vaikka itse asiassa tässä laissa on lähes kirjaimellisesti toistettu yleissopimuksen tietyt säännökset, lain sanamuoto poikkeaa joissakin kohdissa yleissopimuksen vastaavan säännöksen sanamuodosta. Näin on asia erityisesti 5 artiklan 3 kohdassa.

18 Lisäksi vuonna 1982 annetussa laissa säädetään nimenomaisesti asianomaisen sopimusvaltion viranomaisten mahdollisuudesta tehdä muutoksia, joiden "tarkoituksena on saada aikaan eroavuuksia" liitteen 4 säännösten ja yleissopimuksen vastaavien säännösten välillä sellaisina kuin yhteisöjen tuomioistuin on niitä tulkinnut.

19 Näissä oloissa ei voida katsoa, että yhteisöjen tuomioistuimen tulkittavaksi saatetut yleissopimuksen säännökset olisi sellaisinaan saatettu voimaan asianomaisen sopimusvaltion oikeusjärjestyksessä, koska voimaansaattaminen on tapahtunut mainitun yleissopimuksen soveltamisalan ulkopuolella.

20 Tämän jälkeen on syytä todeta, että vuonna 1982 annetun lain mukaan asianomaisen sopimusvaltion tuomioistuinten ei ole pakko ratkaista niiden tutkittavaksi saatettuja riita-asioita siten, että ne noudattaisivat ehdottomasti ja varauksettomasti yhteisöjen tuomioistuimen antamaa yleissopimusta koskevaa tulkintaratkaisua.

21 Itse asiassa mainitun lain mukaan kansallisten tuomioistuinten tulee yleissopimuksen mukaisia säännöksiä soveltaessaan ainoastaan ottaa huomioon yhteisöjen tuomioistuimen yleissopimuksen vastaavia säännöksiä koskeva tulkinta. Sitä vastoin silloin, kun yleissopimus soveltuu riita-asiaan, tämän lain 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että "kaikki yleissopimuksen jonkin säännöksen merkitystä tai vaikutusta koskevat kysymykset, joita ei ole saatettu Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen tutkittavaksi vuonna 1971 tehdyn pöytäkirjan nojalla, ratkaistaan yhteisöjen tuomioistuimen vahvistamien periaatteiden ja sen päätösten mukaisesti".

22 Esillä olevan pääasian kaltaisessa tapauksessa, johon yleissopimus ei sovellu, asianomaisen sopimusvaltion tuomioistuin voi siis vapaasti päättää, soveltuuko yhteisöjen tuomioistuimen antama tulkinta myös mainitun yleissopimuksen perusteella säädettyä kansallista oikeutta sovellettaessa.

23 Tästä seuraa, että jos yhteisöjen tuomioistuin katsoisi olevansa toimivaltainen ratkaisemaan esillä olevan ennakkoratkaisukysymyksen, sen yleissopimuksen säännöksiä koskeva tulkinta ei sitoisi kysymykset esittänyttä tuomioistuinta, koska yhteisöjen tuomioistuimen tulkinta sitoisi asianomaista tuomioistuinta ainoastaan siinä tapauksessa, että yleissopimus soveltuisi riita-asiaan.

24 Ei kuitenkaan voida hyväksyä sitä, että yhteisöjen tuomioistuimen sopimusvaltioiden tuomioistuimille antamilla vastauksilla olisi ainoastaan neuvoa-antava eikä pakottava vaikutus. Itse asiassa tällainen tilanne vääristäisi edellä viitatussa 3.6.1971 tehdyssä pöytäkirjassa määritellyn yhteisöjen tuomioistuimen tehtävän toimia tuomioistuimena, jonka antamat tuomiot ovat sitovia (ks. tähän suuntaan, lausunto N:o 1/91, 14.12.1991, Kok. 1991, s. I-6079, 61 kohta).

25 Ottaen huomioon edellä esitetyt huomautukset yhteisöjen tuomioistuimella ei ole toimivaltaa ratkaista Court of Appealin esittämää ennakkoratkaisukysymystä.

## Oikeudenkäyntikulut

26 Yhdistyneen kuningaskunnan, Saksan, Espanjan ja Ranskan hallituksille sekä Euroopan yhteisöjen komissiolle, jotka ovat esittäneet huomautuksensa tuomioistuimelle, aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Koska esitetty oikeudenkäyntikuluvaatimus kuuluu pääasian asianosaisten osalta kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevaan oikeudenkäyntiin, kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Court of Appealin 18.5.1993 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

**Yhteisöjen tuomioistuimella ei ole toimivaltaa ratkaista Court of Appealin esittämää ennakkoratkaisukysymystä.**

Rodríguez Iglesias Schockweiler Kapteyn Gulmann

Mancini Kakouris Moitinho de Almeida Murray

Edward Puissochet Hirsch

Julistettiin Luxemburgissa 28 päivänä maaliskuuta 1995.

Kirjaaja

R. Grass

Presidentti

G. C. Rodríguez Iglesias